Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer labeo's

Labeo sp.; Epalzeorhynchos

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

INHOUD

1 Overzicht 3
2 Natuurlijk gedrag en behoeften 4
2.1 Algemeen 4
2.2 Populaire soorten 5
2.2.1 *Epalzeorhynchos bicolor* (vuurstaartlabeo, voorheen *Labeo bicolor*) 5
2.2.2 *Epalzeorhynchos frenatus* (roodvinhaai, voorheen *Labeo frenatus*) 5
2.2.3 *Labeo chrysophekadion* (zwarte haai) 5
3 Huisvesting en verzorging 6
3.1 Huisvesting 6
3.1.1 Gezelschap 6
3.1.2 Water 6
3.1.3 Bodembedekking en inrichting 6
3.1.4 Temperatuur 7
3.1.5 Filter 7
3.1.6 Verlichting 7
3.2 Voeding 7
3.3 Verzorging 8
4 Gedrag en omgang met het dier 8
5 Gezondheid 9
5.1 Voortplanting en bijhorend gedrag 9
5.2 Meest voorkomende gezondheidsproblemen 9
6 Aankoop of adoptie 10
7 Kosten 11

1 OVERZICHT

Voer
Ik ben een gemakkelijke eter en eet zowel dierlijk als plantaardig voer. De meeste soorten aanvaarden zowel droogvoer, diepvriesvoer als levend voer.

Schuilplekken
Ik heb graag veel beschutting in dichte vegetatie.

Voortplanting
In een gezelschapsaquarium lukt het niet om me voort te planten.

Gezelschap
Ik ben erg agressief tegenover soortgenoten, met andere sterke vissoorten kan ik wel samenleven.

Zwemruimte
Ik ben vrij groot. Naast schuilplekken heb ik veel zwemruimte nodig.

Bodemlevend
Ik zoek mijn voer op de bodem. Hou me samen met vissen uit de middelste en bovenste waterlagen.

Verlichting
Ik heb graag gedempte verlichting en deels drijvende planten in mijn aquarium.

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTEN

2.1 ALGEMEEN

Labeo's is een populaire verzamelnaam voor zoetwatervissen van de geslachten *Labeo* en *Epalzeorhynchos* uit de familie van de eigenlijke karpers (*Cyprinidae*). De taxonomische indeling verandert nog geregeld naargelang de soorten wetenschappelijk worden onderzocht. Je kan dus verschillende wetenschappelijke namen voor één soort tegenkomen. Bekende soorten van labeo's in het aquarium zijn de zwarte haai *(Labeo chrysophekadion)*, *Epalzeorhynchos bicolor* en *Epalzeorhynchos frenatus*.

Labeo's zijn oorspronkelijk afkomstig uit Thailand, maar ze worden ook aangetroffen in andere landen van Zuidoost-Azië, waaronder Vietnam, Cambodja, Indonesië en Maleisië. Deze snelle zwemmers leven in tropische zoetwaterstromen zoals rivieren en beken op de bodem en in de middelste waterlagen. Deze vissen zijn erg territoriaal, in het wild verjagen ze agressief elke soortgenoot uit hun leefgebied.

Labeo's zijn alleseters die zich in het wild voeden met plantaardig materiaal en bodemongewervelden. Ze rusten en schuilen graag in de oevervegetatie. De populairste gehouden soorten in aquaria worden ongeveer 15 cm lang. De zwarte haai (*Labeo chrysophekadion*) kan echter tot 90 cm lang worden. Ze hebben allen een langgerekt en overwegend diepgrijs tot zwart gekleurd lichaam. Afhankelijk van de soort hebben ze bijkomende kleuring op de vinnen. In de handel zijn ook albino's te vinden. Kenmerkend is hun grote rugvin en de opvallende baardharen. Mits een goede huisvesting, verzorging en gevarieerde voeding zal je lang plezier hebben van je labeo, ze worden 10 tot 15 jaar oud.

Indeling in het dierenrijk

Rijk	*Animalia* (dieren*)*
Stam	*Chordata (*chordadieren*)*
Klasse	*Actinopteri* (straalvinnigen*)*
Orde	*Cyprinidae* (karperachtigen)
Familie	*Cyprinidae* (eigenlijke karpers)
Geslacht	*Labeo; Epalzeorhynchos*

2.2 POPULAIRE SOORTEN

2.2.1 Epalzeorhynchos bicolor (vuurstaartlabeo, voorheen *Labeo bicolor*)

Deze soort wordt 15 cm lang en heeft een aquarium nodig van minimaal 120 cm. Deze vis zwemt voornamelijk in de onderste waterlagen, maar af en toe ook in de middelste. De vissen zijn donkergrijs tot zwart en hebben een felrode staartvin. Vuurstaartlabeo's zijn erg agressief tegenover soortgenoten, het is aangeraden slechts één vuurstaartlabeo in het aquarium te houden en verder enkel stevige, robuuste vissoorten van dezelfde grootte. Geef de vuurstaartlabeo voer dat op de bodem terecht komt. Levend voer zoals muggenlarven, watervlooien en artemia is goed. Ook groenvoer, zoals algen en geblancheerde sla, mag niet ontbreken.

2.2.2 *Epalzeorhynchos frenatus* (roodvinhaai, voorheen *Labeo frenatus*)

Deze soort wordt tot 13 cm lang en heeft aquarium nodig van minimaal 120 cm. Deze labeo zwemt voornamelijk in de onderste waterlagen, maar af en toe ook in de middelste. De vissen zijn donkergrijs met een grijs-violette tint en alle vinnen zijn felrood gekleurd. Roodvinhaaien zijn erg agressief tegenover soortgenoten, het is aangeraden slechts één exemplaar in het aquarium te houden en verder enkel stevige, robuuste vissoorten van dezelfde grootte. Geef de vis levend voer zoals muggenlarven, watervlooien en artemia. Ook groenvoer, zoals algen en geblancheerde sla, mag niet ontbreken.

2.2.3 *Labeo chrysophekadion* (zwarte haai)

Deze zwarte haai wordt gemiddeld 30 tot 60 cm lang en kan in een aquarium vanaf 150 cm gehouden worden. Deze soort wordt enkel aangeraden voor ervaren aquaristen. De vis is donkerbruin tot geheel zwart gekleurd. Hou hem zeker in een gesloten aquarium, want het zijn goede springers. Zwarte haaien zijn erg agressief tegenover soortgenoten, hou daarom slechts één exemplaar in het aquarium en verder alleen stevige, robuuste vissoorten van dezelfde grootte. Geef de vis levend en diepvriesvoer zoals bloedwormen, droog pellet en vlokkenvoer. Ook groenvoer, zoals algen en geblancheerde sla, mag niet ontbreken.

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

Labeo's hou je in een ruim opgezet **tropisch** zoetwateraquarium. Afhankelijk van de volwassen grootte van de vis moet je de aquariumgrootte aanpassen. Een vuistregel is dat de lengte van het aquarium minimaal tien keer de lengte van de grootste volwassen vis in het aquarium moet zijn. Voor deze soorten is een aquarium van minimaal 120 cm aangeraden. Zorg steeds voor een dekplaat op het aquarium om te voorkomen dat de vissen uit het aquarium springen, vooral de zwarte haai is een goede springer.

3.1.1 Gezelschap

De meeste labeo's, waaronder de vuurstaartlabeo, zijn erg territoriaal en hebben een fel karakter. Hou ze daarom **niet samen met meerdere soortgenoten**, want ze kunnen zeker gaan vechten met mogelijk fatale gevolgen voor één van beiden. Met andere vissoorten, voornamelijk uit de middelste en bovenste waterlagen, kunnen ze wel goed worden samengehouden, op voorwaarde dat het eveneens robuuste, sterke vissen zijn van dezelfde grootte. **Volwassen labeo's staan erom bekend dat ze andere aquariumbewoners terroriseren**. Kleine of schuwe vissoorten zoals de maan- of discusvissen zijn dus niet geschikt als medebewoners. De zwarte haai (*Labeo chrysophekadion)* is niet geschikt voor het gezelschapsaquarium. Meer info over vissen kiezen vind je hier.

3.1.2 Water

Voor de meeste labeo's zijn er **geen hoge eisen voor de watersamenstelling**. Water met een lichtzure tot lichtbasische pH van 6,5 tot 7,5, en een waterhardheid van 6 tot 18 °d is goed. Het is belangrijk om te weten wat de ideale waterwaarden zijn voor de soort labeo die je wenst te houden. Controleer het leidingwater en corrigeer eventueel de waterwaarden. Je kan in de aquariumwinkel waterverbeterende producten kopen die geleidelijk de waterwaarden optimaliseren.

Een regelmatig onderhoud en een goed werkende filter houden de waterkwaliteit optimaal. Schommelingen in de waterwaarden bezorgen de vissen veel stress. Vermijd dat zoveel mogelijk. Voeg daarom de waterverbeteraar eerst in een emmer bij het water waarmee je gaat verversen, en laat dit een dag staan. De chemische reactie gebeurt in de emmer. Daarna voeg je tijdens de waterverversing gelijkmatig het water met de verbeterde samenstelling toe.

3.1.3 Bodembedekking en inrichting

Als bodembedekking is **donkergekleurd grind of grof zand** geschikt. Kies voor grind met een diameter van 1 tot 8 mm. Let op dat het grind geen scherpe kantjes heeft, zodat de vissen zich er niet aan kwetsen. Spoel het grind voor het gebruik grondig uit tot het spoelwater helder is. Zorg dat het grind achteraan het aquarium hoger ligt, zodat vuil naar voren komt en gemakkelijk af te hevelen is. Dit zorgt ook voor voldoende bodemdiepte voor de plantenwortels achteraan het aquarium.

Labeo's hebben voor de inrichting behoefte aan **beschutting en schuilplaatsen**. Door meerdere obstakels in de bak te plaatsen zoals kienhout, rotsen en planten, creëer je natuurlijke barrières voor de territoria. Getemperd licht, bijvoorbeeld door drijfplanten, en een donkere bodemlaag zorgen ervoor dat de mooie kleuren goed worden getoond. Zorg wel steeds voor voldoende vrije zwemruimte. Langgerekte aquaria zijn beter geschikt om de vissen tot hun recht te laten komen dan kubusvormige exemplaren.

Zorg dat de stenen niet kunnen omvallen als de vissen de rotsen ondergraven. Plaats rotsen op de bodem op een manier zodat ze niet kunnen vallen of het glas kunnen breken. Lijm ze eventueel vast met een niet-giftige-aquariumkit en lijm ze ook aan elkaar.

Meer informatie over de inrichting van een zoetwateraquarium.

3.1.4 Temperatuur

Labeo's zijn tropische vissen en hebben een watertemperatuur nodig **tussen 23 en 27 °C**. Gebruik een thermostaat om de temperatuur stabiel te houden. Kies een thermostaat die qua vermogen past bij het watervolume in het aquarium. Met een thermometer kan je de temperatuur nauwkeurig controleren. Zet de verwarming uit tijdens werkzaamheden in het aquarium om te vermijden dat ze kapotgaat of verbrandt.

3.1.5 Filter

Een regelmatig onderhoud en goed werkende filter houden de waterkwaliteit optimaal. De grootte van de filter hangt af van het aantal vissen in je aquarium. Vraag hiervoor advies in de aquariumspeciaalzaak of aan ervaren aquaristen. Labeo's hebben een lichte tot matige waterstroming aan nodig. Voorzie genoeg beweging in het oppervlaktewater, maar voorkom harde waterstroming.

Ook met een filter moet je geregeld een deel van het water verversen. Onzichtbare afvalstoffen stapelen zich namelijk geleidelijk op in het water. Door wekelijks 1/5de van de aquariuminhoud te vervangen, kan je plotselinge schommelingen in de waterkwaliteit vermijden. Vervang de filterwatten wanneer ze vuil zijn of dicht slibben.

3.1.6 Verlichting

De meeste soorten hebben een voorkeur voor gedempte belichting en veel schuilplaatsen. Drijfplanten op een deel van het wateroppervlak worden gewaardeerd. Zet het aquarium niet in direct zonlicht. Zorg in het aquarium zeker voor plekken met schaduw en schuilmogelijkheden. Voorzie een normaal dag-en-nachtritme met 10 tot 12 uren licht. Dit kan geregeld worden door een tijdschakelaar op de lampen aan te sluiten.

3.2 VOEDING

Labeo's zijn geen moeilijke eters, ze aanvaarden zowel klein levend voer als diepvriesvoer en droogvoer. Als dierlijk voedsel zijn muggenlarven, watervlooien en artemia goed, de zwarte haai eet ook graag bloedwormen. Als vers groenvoer kunnen algen, geblancheerde sla of spinazie gegeven worden. De meeste soorten eten droog vlokvoer, de grotere zwarte haai ook pelletvoer. Voor de *Epalzeorhynchos*-soorten moet het voedsel op de bodem terechtkomen, voer desnoods gericht via een buisje naar de bodem. Let wel op: droogvoer verliest na opening en na verloop van tijd zijn vitamines. Gebruik daarom liever een klein potje dat vlug leeg is en let op de houdbaarheidsdatum.

Afwisseling is heel belangrijk voor een goede gezondheid. Wissel daarom geregeld af tussen de verschillende soorten voer. Voer bij voorkeur drie of meer keren per dag een kleine hoeveelheid, zoveel als de vissen in enkele minuten kunnen opeten. Voer niet meer, want de resten voer vervuilen het water sterk en te veel voer doet de vissen vervetten. Sterke, dikke vissen mogen gerust eens een voermoment of een dag overslaan, mits ze in goede conditie verkeren.

3.3 VERZORGING

Dagelijks

- Controleer de temperatuur en filterwerking
- Voer de vissen enkele keren per dag een kleine portie
- Bekijk of ze hun normale gedrag vertonen

Minstens één keer per week

- Controleer de waterwaarden
- Hevel ongeveer 1/5de van het water af, samen met plantenresten en vuil. Voeg nadien nieuw water toe met dezelfde temperatuur als het aquariumwater
- Vervang de vuile filterwatten

Maandelijks

- Als de filter vuil is, spoel je het filtermateriaal uit. Doe dit tijdens een waterverversing met oud aquariumwater van dezelfde temperatuur. Zo blijven de goede bacteriën in het filtermateriaal aanwezig

(Half)jaarlijks

- Na 6 tot 12 maanden moet je de lampen vervangen. Ze geven dan minder licht of ze gaan stuk

4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Kijken naar een aquarium is niet alleen plezierig, het is ook goed voor je gezondheid: het vermindert stress en verlaagt de bloeddruk. Labeo's zijn actieve vissen die urenlang kijkplezier leveren, ze zijn meestal op de bodem op zoek naar voedsel en het zijn ook goede algenopruimers. Hou slechts één labeo per aquarium en voorzie veel donkere schuilplekken om het de vis naar de zin te maken. Voorkom ook lichtflitsen of trillingen (stoten) tegen het aquarium.

Gebruik een vangklok of net om de vissen te vangen. Zet eerst een bak of transportzak klaar en vul deze half met water uit het aquarium. Vang de vissen rustig en breng ze meteen over in de bak of zak. Hou de tijd uit het water zo kort mogelijk zodat de vissen niet te veel stress krijgen. Sluit de bak of zak en zorg dat die halfgevuld is met water en half met lucht. Pak het geheel in met isolatiemateriaal zoals bubbelfolie en eventueel krantenpapier. Zo blijft het water op temperatuur en in het donker blijven de vissen rustiger. Transporteer de vissen voorzichtig zodat ze niet te veel heen en weer klotsen.

5 GEZONDHEID

5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

Bij de meeste soorten is het geslacht moeilijk vast te stellen, er zijn weinig kleurverschillen tussen mannen en vrouwen. Het is erg moeilijk om labeo's te kweken, doordat ze nauwelijks met meerdere soortgenoten in een aquarium gehouden kunnen worden. Daarbij komt dat in het wild de zwarte haai stroomopwaarts zwemt naar de paaiplaatsen. Deze omstandigheden kan men moeilijk nabootsen in een aquarium.

De meeste soorten labeo's leggen hun eieren in rotsachtige holen. Deze zullen al na 1 tot 4 dagen uitkomen. De jongen van de vuurstaartlabeo ontwikkelen hun felle kleur op de vinnen pas op latere leeftijd.

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Vissen die ziek zijn hangen vaak stil, knijpen de vinnen dicht, happen naar lucht en/of bewegen abnormaal. De vinnen van gezonde vissen moeten mooi openstaan en egaal ogen.

Als de vissen zich abnormaal gedragen, controleer dan altijd eerst de waterkwaliteit, de filtering en de temperatuur van het aquarium. Als de vissen naar lucht happen of hoog in het aquarium bij het wateroppervlak hangen, dan is er zeker iets mis. De meest voorkomende problemen zijn:

- **Nitraatvergiftiging**

Symptomen: diepe kleuren en snelle of zware kieuwbewegingen.
Ververs direct 1/3de van het water met water met dezelfde temperatuur. Doe dat nog eens enkele uren later. Controleer onmiddellijk de filterwerking en kijk of er geen rottend afval in het aquarium ligt. Let op, vergiftiging is ook mogelijk door te hoge nitriet- of ammoniumconcentraties.

- **Foutieve pH-waarde**

Symptomen: De vissen schieten door de bak of zijn compleet apathisch.
Ververs onmiddellijk 1/3de van het water met water met dezelfde temperatuur. Herhaal dit na enkele uren. Zoek de oorzaak van de pH-verandering.

Niet alleen afwijkende waterwaarden, maar ook tal van kiemen en parasieten kunnen ziektes veroorzaken. Raadpleeg een gespecialiseerde dierenarts voor vissen. Als de vissen uitzichtloos ziek zijn en lijden, dan kies je beter voor euthanasie. Let op als je medicatie geeft: verwijder altijd eerst de actieve kool uit de filter want anders haalt die de medicatie uit het water. Na een medicijnenkuur ververs je een deel van het water en filter je over actieve kool om de laatste restjes medicatie te verwijderen. Hou er rekening mee dat sommige medicijnen dodelijk zijn voor garnalen of kreeften.

De meest voorkomende ziektes en aandoeningen zijn:

- **Witte stip**
  Symptomen: De vis heeft letterlijk witte stippen op de schubben en vinnen. Vaak is hij lusteloos of eet weinig.
  Vaak zijn slechte leefomstandigheden de oorzaak van een uitbraak. Verbeter de waterkwaliteit en behandel met geschikte medicatie volgens het advies van je dierenarts.
- **Buikwaterzucht**
  Symptomen: dikke buik, schubben staan open (zoals een dennenappel), uitpuilende ogen.
  Vaak is dit een symptoom van een andere infectie die de nieren aantast. Behandel met geschikte medicijnen volgens advies van je dierenarts of dood de vis als de ziekte al te ver gevorderd is.

- **Vinrot**
  Symptomen: De randen van de vinnen vervallen, ze hebben vaak witte randen. De vinnen worden steeds korter. Controleer of er geen andere vissen aan de vinnen bijten.
  Vaak is dit een gevolg van een te lage watertemperatuur. Verhoog de temperatuur en behandel met geschikte medicijnen volgens het advies van je dierenarts.
- **Vistuberculose, Vis-TBC, VisMycobacterium of VisMB**
  Symptomen: wonden die niet genezen, een opgeblazen vis, afstaande schubben, builen over het hele lichaam, regelmatige sterfte van een vis terwijl de omstandigheden goed zijn.
  Laat de diagnose stellen door een dierenarts. Vistuberculose kan niet afdoend behandeld worden. Het beste is de vis op een snelle manier uit zijn lijden te verlossen. Vis-TBC kan een chronisch probleem vormen eens je het in je aquarium hebt. Het is bijna niet weg te krijgen zonder het aquarium volledig leeg te halen en opnieuw te beginnen. Vaak is de beste oplossing om de omstandigheden optimaal te houden, zodat de overblijvende vissen voldoende weerstand kunnen bieden. Ze kunnen dan nog lange tijd gezond blijven.
- **Gasvorming**
  Symptomen: de vis zwemt moeilijk en drijft steeds boven.
  Als de vissen gulzig eten, kunnen ze te veel lucht opnemen wat gasophoping in de darmen geeft. Na een aantal uur is de lucht verdwenen en kunnen ze weer gewoon zwemmen. Geef het voer net onder het wateroppervlak, zodat de kans kleiner is dat de vissen lucht happen.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Labeo's zijn actieve en mooie vissen, maar ook erg territoriaal. Voordat je labeo's voor je aquarium koopt, zijn er een aantal punten om over na te denken:

- Heb je een geschikt aquarium voor de soort die je wil houden?
- Zijn eventuele medebewoners in het aquarium compatibel met deze soort?
- Kan er iemand de vissen verzorgen als je op vakantie bent?
- Kan je, afhankelijk van de soort, 10 tot 15 jaar voor de vissen zorgen?
- Weet je hoe je een aquarium moet onderhouden?
- Wil je 25 euro per maand betalen voor elektriciteit, water en visvoer?

Alvorens vissen te gaan kopen moet het aquarium opgestart zijn. De filter heeft tijd nodig om goed te gaan werken. Start je aquarium minstens enkele weken op **voordat** je vissen gaat kopen.

De meeste soorten zijn gemakkelijk verkrijgbaar in dierenwinkels en aquariumspeciaalzaken. Koop alleen vissen die er gezond uitzien, met gladde vinnen, een heldere glans en blinkende ogen. Koop alleen vissen als je zeker weet hoe je ze moet verzorgen en dat ze in je aquarium passen. Als je bij een handelszaak koopt, dan is de consumentenwetgeving van toepassing en heb je een wettelijke garantie op de gezondheid van de dieren.

Wees kritisch en durf vragen te stellen. Als koper ben je verantwoordelijk voor een goede keuze. Koop geen zwakke of zieke dieren, want zo hou je foutieve handel in stand. Let goed op of de dieren geen verwondingen of vervormingen hebben. Als je verwaarloosde dieren opmerkt, dan kan je dit melden bij Dierenwelzijn Vlaanderen via het Meldpunt verwaarloosde of mishandelde dieren.

Lees alles over de aankoop het transport en de introductie van nieuwe vissen in het aquarium.

7 KOSTEN

Een labeo kost ongeveer 4 euro, een zwarte haai kost ongeveer 15 euro. De maandelijkse kosten bedragen ongeveer 25 euro, inclusief het voer, filterwatten en de hogere water- en elektriciteitsrekening.

De aankoop van het aquarium en toebehoren zijn een eenmalige investering.

Richtprijzen voor de aankoop van een zoetwateraquarium en toebehoren

Aquarium volgens lengte	Kostprijs
40 cm	Vanaf 50 euro
60 cm	Vanaf 65 euro
80 cm	Vanaf 120 euro
100 cm	Vanaf 220 euro
120 cm	Vanaf 290 euro
150 cm	Vanaf 500 euro

Postadres
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn